BRIEF REPORT

# *The relationship between emotional intelligence and academic performance in the dental students at Mazandaran University of Medical Sciences in 2024*

Parastoo Namdar[1],
Mehdi Pourasghar[2],
Kiana Shakeri[3],
Maryam Khademi[3],
Mehran Armin[4],
Roya Nikbakht[5],
Azam Haddadi[6]

[1] Associate Professor, Department of Orthodontics, Dental Research Center, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran
[2] Associate Professor, Department of Psychiatry, Behavioral Sciences and Psychiatry Research Center, Addiction Institute, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran
[3] Dentist, Sari, Iran
[4] Assistant Professor, Department of Orthodontics, Dental Research Center, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran
[5] Assistant Professor, Department of Biostatistics and Epidemiology, Faculty of Health, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran
[6] Associate Professor, Department of Endodontics, Dental Research Center, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran

(Received April 22, 2025; Accepted Januart 4, 2026)

## *Abstract*

**Background and purpose:** Emotional intelligence refers to the ability to perceive, express, recognize, use, and manage emotions in oneself and others. Academic performance is a multidimensional activity and is considered very important in career paths, personal lives, and long-term success. This study aims to investigate the relationship between academic achievement and emotional intelligence among dental students of Mazandaran University of Medical Sciences.

**Materials and methods:** This descriptive-analytical cross-sectional study was conducted on 200 dental students of Mazandaran University of Medical Sciences in 2024. The Bar-On Emotional Intelligence Questionnaire was used to assess the level of emotional intelligence. Students' average marks were used as an indicator of academic performance. The data were statistically analyzed using SPSS version 23 and the t-test.

**Results:** The findings revealed that the average emotional intelligence score was higher for male students compared to female students, though this difference was not statistically significant ($p = 0.134$). The mean emotional intelligence score for married individuals was higher than for single individuals, but this difference was also not significant ($P=0.751$). The mean emotional intelligence score of students who were interested in their major was 19.95 points higher than that of those who were not interested in their major ($P=0.009$).

**Conclusion:** The findings of the current study emphasize the importance of creating a supportive educational environment that promotes emotional growth alongside academic achievement. By recognizing the value of emotional intelligence in healthcare education, institutions can better prepare future professionals for the challenges they will face in their careers.

***Keywords:*** Emotional intelligence, academic performance, dental students

**J Mazandaran Univ Med Sci 2025; 35 (252): 104-110 (Persian).**

**Corresponding Author: Azam Haddadi** - Dental Research Center, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran. (E-mail: haddadi_azam@yahoo.com)

[ Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2026-11-24 ]

گزارش کوتاه

مجله دانشگاه علوم پزشکی مازندران
دوره سی و پنجم شماره ۲۵۲ دی سال ۱۴۰۴ (۱۱۰-۱۰۴)

# بررسی ارتباط هوش هیجانی و عملکرد تحصیلی دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی مازندران در سال ۱۴۰۳

پرستو نامدار[۱]
مهدی پوراصغر[۲]
کیانا شاکری[۳]
مریم خادمی[۳]
مهران آرمین[۴]
رویا نیکبخت[۵]
اعظم حدادی[۶]

## چکیده

**سابقه و هدف:** هوش هیجانی به معنای ظرفیت ادراک، ابراز، شناخت، کاربرد و مدیریت هیجان‌ها در خود و دیگران است. عملکرد تحصیلی یک فعالیت چند بعدی است و در مسیرهای شغلی، زندگی فردی و موفقیت بلند مدت بسیار مهم تلقی می شود. مطالعه حاضر با هدف بررسی ارتباط بین وضعیت تحصیلی و هوش هیجانی در دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی مازندران، انجام پذیرفت.

**مواد و روش‌ها:** این مطالعه توصیفی-تحلیلی مقطعی، بر روی ۲۰۰ نفراز دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی مازندران در سال ۱۴۰۳ انجام شد. جهت تعیین میزان هوش هیجانی از پرسشنامه‌ی هوش هیجانی Bar-on استفاده شد. معدل دانشجویان به عنوان شاخص عملکرد تحصیلی در نظر گرفته شد. اطلاعات با استفاده از نسخه ۲۳ نرم‌افزار SPSS و آزمون آماری T-test مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفت.

**یافته‌ها:** میانگین نمره هوش هیجانی در مردان از زنان بیش‌تر بود اما این تفاوت معنی‌دار نبود (P=۰/۱۳۴). میانگین نمره هوش هیجانی افراد متاهل از افراد مجرد بیش‌تر بود اما این تفاوت معنی‌دار نبود (P=۰/۷۵۱). میانگین نمره هوش هیجانی در دانشجویانی که به رشته تحصیلی شان علاقمند بودند، ۱۹/۹۵ واحد بیش‌تر از کسانی بود که به رشته تحصیلی علاقه نداشتند (P=۰/۰۰۹).

**استنتاج:** پژوهش فعلی بر اهمیت ایجاد یک محیط آموزشی حمایتی که رشد عاطفی را در کنار پیشرفت تحصیلی ارتقا می دهد، تأکید می‌کند. با شناخت ارزش هوش هیجانی در آموزش مراقبت‌های بهداشتی، موسسات می‌توانند متخصصان آینده را بهتر برای چالش‌هایی که در حرفه خود با آن مواجه خواهند شد آماده کنند.

**واژه های کلیدی:** هوش هیجانی، عملکرد تحصیلی، دانشجویان دندانپزشکی

**مولف مسئول: اعظم حدادی** ساری: مرکز تحقیقات دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران **Email:** haddadi_azam@yahoo.com
۱ دانشیار، گروه ارتودانتیکس، مرکز تحقیقات دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران
۲. دانشیار، گروه روانپزشکی، مرکز تحقیقات روانپزشکی وعلوم رفتاری ، مرکز مطالعات اعتیاد، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران
۳. دندانپزشک، ساری، ایران
۴. استادیار، گروه ارتودانتیکس، مرکز تحقیقات دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران
۵. استادیار، گروه آمار زیستی و اپیدمیولوژی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی مازندران
۶. دانشیار، گروه اندودانتیکس، مرکز تحقیقات دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران
تاریخ دریافت : ۱۴۰۴/۲/۲ تاریخ ارجاع جهت اصلاحات : ۱۴۰۴/۲/۲۰ تاریخ تصویب : ۱۴۰۴/۱۰/۱۴

[ Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2026-11-24 ]

## مقدمه

هوش هیجانی نوعی هوش اجتماعی است که افراد را قادر می‌سازد تا احساسات خود و دیگران را بشناسند و انتخاب‌های مناسبی برای تفکر و عمل داشته باشند(۱). امروزه این مفهوم به عنوان یکی از عناصر حیاتی موفقیت و روابط بین‌فردی در زندگی روزمره مطرح شده است(۲،۳). یکی از روش های پیشنهاد شده جهت سنجش هوش هیجانی، روش Bar-on است. در این روش، بر اساس سازه هایی مانند مهارت های درون فردی، مهارت های بین فردی، مدیریت استرس، سازگاری و خلق و خوی عمومی هوش هیجانی بررسی می‌شود(۴).

عملکرد تحصیلی یک فعالیت چند بعدی است و در مسیرهای شغلی، زندگی فردی و موفقیت بلند مدت بسیار مهم تلقی می شود(۵). این مفهوم، ترکیب چند وجهی از مهارت ها و توانایی ها است و تجزیه و تحلیل ارتباط آن با هر نوع هوش (ضریب هوشی، هوش هیجانی یا هوش معنوی) می‌تواند تنها یکی از جنبه های آن را آشکار کند(۶). در نتیجه شکاف بین تلاش برای یادگیری، یادگیری قدرتمند و موفقیت تحصیلی را می توان با هوش هیجانی پوشش داد(۴).

از آن‌جایی که دانش آکادمیک، به تنهایی برای دستیابی به موفقیت بالینی در عرصه درمانی کافی نیست، در سال‌های اخیر، توجه به هوش هیجانی، از میان عوامل موثر بر عملکرد بالینی، در آموزش علوم پزشکی افزایش یافته است (۷، ۸). با توجه به اهمیت هوش هیجانی در موفقیت تحصیلی، این مطالعه با هدف بررسی ارتباط بین هوش هیجانی و عملکرد تحصیلی در میان دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی مازندران به اجرا رسید.

## مواد و روش‌ها

پروتکل این پژوهش توصیفی-تحلیلی مقطعی، توسط کمیته اخلاق در پژوهش های زیست پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مازندران در سال ۱۴۰۳ تایید شد (کد IR.MAZUMS.REC.1403.071). حجم نمونه با توجه به مطالعه خدیوی و همکاران و با در نظر گرفتن سطح معنی داری ۰/۰۵، توان آزمون ۰/۹۰ حجم نمونه ۱۷، با فرمول زیر بدست آمد، اما با توجه به ناکافی بودن این تعداد نمونه، حجم نمونه به حداقل ۲۰۰ دانشجو افزایش داده شد(۹).

$$n = \frac{(z_{1-\frac{\alpha}{2}} + z_{1-\beta})^2}{[0.5 * \ln\left(\frac{1+r}{1-r}\right)]^2} + 3 = 17$$

دانشجویان به روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای با تخصیص مناسب نمونه‌ها وارد مطالعه شدند. معیارهای ورود به مطالعه شامل دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی مازندران بود که تمایل به شرکت در مطالعه را داشتند. دانشجویانی که تمایل به همکاری نداشتند از مطالعه خارج شدند.

داده‌های مورد نیاز با استفاده از اطلاعات دموگرافیک (شامل سن، جنس، وضعیت تاهل، علاقه به رشته، معدل ترم قبل، سال ورود به دانشگاه) و هم‌چنین پرسشنامه هوش هیجانی Bar-On جمع آوری شد. پایایی و روایی این پرسشنامه در ایران توسط نجاتی و همکاران به اثبات رسیده است و ضریب آلفای کرونباخ برابر با ۰/۹۳ به دست آمد(۱۰). پرسشنامه Bar-On شامل ۹۰ سوال می‌باشد که پاسخ‌های آن بر مقیاس ۵ درجه‌ای لیکرت به صورت «کاملاً موافقم»، «موافقم»، «تا حدودی»، «مخالفم» و «کاملاً مخالفم» تنظیم شده است. سؤالات در این پرسشنامه به دو دسته سؤالات با محتوای مثبت و محتوای منفی تقسیم شدند. سؤالات با مضمون مثبت به ترتیب از گزینه کاملاً موافقم به کاملاً مخالفم از ۵ تا ۱ امتیاز دریافت کردند، به این ترتیب که برای گزینه کاملاً موافقم امتیاز ۵، موافقم ۴، تا حدودی ۳، مخالفم ۲ و کاملاً مخالفم امتیاز ۱ تعلق گرفت. برای سؤالات منفی روند بالعکس بود. حداقل نمره به دست آمده برای این پرسشنامه برابر با ۹۰ و حداکثر نمره برابر با ۴۵۰ می‌باشد. نمره بین ۹۰ تا ۱۶۲ نشان دهنده هوش

[ Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2026-11-24 ]

هیجانی خیلی کم، نمره ۱۶۳ تا ۲۳۴ نشان دهنده هوش هیجانی کم، نمره ۲۳۵ تا ۳۰۶ نشان دهنده هوش هیجانی متوسط، نمره ۳۰۷ تا ۳۷۸ نشان دهنده هوش هیجانی زیاد، و نمره ۳۷۹ تا ۴۵۰ نشان دهنده هوش هیجانی خیلی زیاد است(۱۰).

در این مطالعه برای تحلیل استنباطی، از آزمون t برای مقایسه میانگین دو گروه، تحلیل واریانس برای مقایسه میانگین بیش از دو گروه، همبستگی پیرسون برای بررسی همبستگی بین دو متغیر کمی استفاده شد. از نرم افزار SPSS نسخه ۲۳ ( IBM, Armonk, NY, USA) برای محاسبات آماری استفاده شد و سطح معنی‌داری نیز ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

## یافته‌ها و بحث

در این مطالعه ۲۰۰ دانشجوی دندانپزشکی مورد بررسی قرار گرفتند که میانگین سنی شرکت‌کنندگان ۳/۰۰ ± ۲۳/۱۵ سال بود (بازه سنی بین ۱۹ تا ۳۷ سال). میانگین نمره کل کسب شده پرسشنامه هوش هیجانی در شرکت کنندگان در مطالعه ۳۱۹/۲۷ بود که از متوسط نمره قابل کسب در پرسشنامه(۲۷۰) بالاتر است. همبستگی بین سن و هوش هیجانی برابر ۰/۰۲ بود و ارتباط معنی‌داری نداشت (P=۰/۷۸۲ و r=۰/۰۲). طبق جدول شماره ۱، میانگین نمره هوش هیجانی در مردان از زنان بیش‌تر است اما این تفاوت معنی‌دار نیست (P=۰/۱۳۴). از طرفی، میانگین نمره هوش هیجانی در کسانی که به رشته تحصیلی علاقه ندارند نسبت به کسانی که به رشته تحصیلی علاقه دارند پایین‌تر است و این تفاوت معنی‌دار است (P=۰/۰۰۹). علاوه بر این، میانگین نمره هوش هیجانی بر حسب سال ورود به دانشگاه تفاوت معنی‌داری دارد (P=۰/۰۴۲). تفاوت بین سال ۱۳۹۸ با سال‌های ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ معنی‌دار است و هوش هیجانی افرادی که در سال ۱۳۹۸ وارد دانشگاه شده‌اند کم‌تر است (نمودار شماره ۱).

**جدول شماره ۱:** ارتباط بین یافته های دموگرافیک دانشجویان با هوش هیجانی

| متغیر | | انحراف معیار میانگین هوش هیجانی | سطح معنی داری |
|---|---|---|---|
| جنسیت | زن | ۳۱۵/۲۸± ۳۳/۳۴ | ۰/۱۳۴ |
| | مرد | ۳۲۲/۹±۲۹/۹۴ | |
| وضعیت تاهل | مجرد | ۳۱۹/۰۹±۳۱/۶۹ | ۰/۷۵۱ |
| | متاهل | ۳۲۲/۰۸±۲۹/۳۲ | |
| علاقه به رشته | خیر | ۳۰۲/۳۸±۲۶/۹۴ | ۰/۰۰۹ |
| | بله | ۳۲۱/۲۸±۳۱/۴۵ | |
| سال ورود به دانشگاه | ۱۳۹۷ | ۳۲۰/۶۲±۳۳/۲۲ | ۰/۰۴۲ |
| | ۱۳۹۸ | ۳۰۷/۶۷±۳۲/۶۴ | |
| | ۱۳۹۹ | ۳۲۵/۵۶±۲۹/۶۴ | |
| | ۱۴۰۰ | ۳۲۶/۸۴±۲۴/۱۸ | |
| | ۱۴۰۱ | ۳۱۸/۲۹±۳۶/۲۷ | |
| | ۱۴۰۲ | ۳۰۲/۴۰±۱۹/۴۲ | |

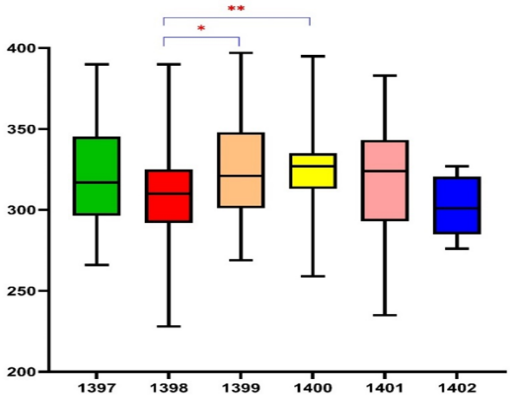


**نمودار شماره ۱:** مقایسه میانگین نمره هوش هیجانی بر حسب سال ورود به دانشگاه، *: تفاوت دو گروه در سطح ۰/۰۵ معنی دار است، **: تفاوت دو گروه در سطح ۰/۰۱ معنی دار است.

جدول شماره ۲، نشان می‌دهد تقریبا در اکثر ابعاد نمره ابعاد هوش هیجانی و نمره کل در افراد با عملکرد تحصیلی خوب بالاتر از دانشجویان با عملکرد تحصیلی متوسط بود، اما از نظر آماری بین نمره هوش هیجانی و ابعاد آن با نمره عملکرد تحصیلی تفاوت معناداری وجود نداشت (P<۰/۰۵). مدل رگرسیون نشان داد که فقط متغیر علاقه به رشته تحصیلی اثر معنی داری در هوش هیجانی داشت. در دانشجویانی که به رشته تحصیلی شان علاقمند بودند، هوش هیجانی ۱۹/۹۵ واحد بیش‌تر از کسانی بود که به رشته تحصیلی علاقه نداشتند (جدول شماره ۳).

[ Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2026-11-24 ]

**جدول شماره ۲:** مقایسه میانگین نمره هوش هیجانی بر حسب عملکرد تحصیلی شرکت کنندگان در مطالعه

| ابعاد | متوسط | خوب | سطح |
|---|---|---|---|
| | میانگین± انحراف معیار | میانگین± انحراف معیار | معنی داری |
| حل مسأله | ۲۲/۷۵±۲/۸۸ | ۲۳/۲۶±۲/۵۵ | ۰/۲۸۲ |
| شادمانی | ۲۲/۲۷±۴/۱۴ | ۲۲/۳۵±۳/۲۱ | ۰/۸۹۷ |
| استقلال | ۲۲/۱۶±۴/۰۳ | ۲۲/۶۵±۳/۵۸ | ۰/۴۵۴ |
| تحمل فشار روانی | ۱۸/۳۴±۲/۲۳ | ۱۸/۲۵±۲/۳۴ | ۰/۸۱۹ |
| خود شکوفایی | ۲۲/۱۳±۳/۸۵ | ۲۳/۲۹±۳/۴۳ | ۰/۰۶۴ |
| خود آگاهی هیجانی | ۲۱/۶۸±۳/۵۰ | ۲۱/۷۳±۲/۶۷ | ۰/۹۳۵ |
| واقع گرایی | ۱۹/۲۵±۳/۳۲ | ۲۰/۲۳±۳/۰۳ | ۰/۰۷۱ |
| روابط بین فردی | ۲۱/۷۰±۳/۸۶ | ۲۱/۸۵±۲/۷۷ | ۰/۷۹۸ |
| خوش بینی | ۲۱/۹۲±۳/۳۵ | ۲۲/۴۰±۳/۳۴ | ۰/۳۹۳ |
| عزت نفس | ۲۲/۹۱±۳/۶۰ | ۲۳/۳۵±۳/۰۹ | ۰/۴۴۷ |
| کنترل تکانش | ۱۹/۱۴±۵/۰۴ | ۱۷/۶۷±۵/۰۶ | ۰/۰۷۹ |
| انعطاف پذیری | ۱۹/۲۰±۳/۴۳ | ۱۸/۵۲±۲/۶۸ | ۰/۲۰۸ |
| مسئولیت پذیری اجتماعی | ۲۲/۴۶±۳/۳۷ | ۲۲/۷۵±۳/۳۹ | ۰/۶۰۵ |
| همدلی | ۲۳/۰۴±۳/۵۰ | ۲۳/۰۰±۲/۸۲ | ۰/۹۴۳ |
| خود ابرازی | ۱۹/۴۷±۳/۶۲ | ۲۰/۰۰±۳/۶۳ | ۰/۳۷۵ |
| کل | ۳۱۸/۶۸±۳۲/۸۳ | ۳۲۱/۱۷±۲۶/۹۷ | ۰/۶۳۷ |

**جدول شماره ۳:** بررسی عوامل موثر بر هوش هیجانی

| متغیر | رده ها | ضریب رگرسیونی | انحراف استاندارد | فاصله اطمینان ۹۵% | سطح معنی داری |
|---|---|---|---|---|---|
| جنسیت | زن | پایه | | | |
| | مرد | ۷/۳۰ | ۴/۳۳ | (-۱/۱۸، ۱۵/۷۹) | ۰/۰۹۲ |
| وضعیت تاهل | مجرد | پایه | | | |
| | متاهل | ۸/۸۷ | ۱۱/۹۰ | (-۱۴/۴۶، ۳۲/۲۱) | ۰/۴۵۶ |
| علاقه به رشته تحصیلی | خیر | پایه | | | |
| | بله | ۱۹/۹۵ | ۷/۱۰ | (۶/۰۳، ۳۳/۸۷) | ۰/۰۰۵ |
| سال ورود به دانشگاه | ۱۳۹۷ | پایه | | | |
| | ۱۳۹۸ | -۱۲/۵۶ | ۶/۸۹ | (-۲۶/۲۴، ۱/۱۲) | ۰/۰۷۲ |
| | ۱۳۹۹ | ۴/۹۵ | ۷/۵۲ | (-۹/۷۹، ۱۹/۶۹) | ۰/۵۱۰ |
| | ۱۴۰۰ | ۳/۳۰ | ۷/۷۶ | (-۱۱/۹۱، ۱۸/۵۱) | ۰/۶۷۱ |
| | ۱۴۰۱ | -۴/۴۳ | ۸/۸۷ | (-۲۱/۸۱، ۱۲/۹۵) | ۰/۶۱۷ |
| | ۱۴۰۲ | -۱۹/۵۴ | ۱۵/۵۳ | (-۴۹/۹۷، ۱۰/۸۹) | ۰/۲۰۸ |
| عملکرد تحصیلی | متوسط | پایه | | | |
| | خوب | ۱/۶۳ | ۵/۱۷ | (-۸/۴۹، ۱۱/۷۶) | ۰/۷۵۲ |
| سن | | ۰/۱۸ | ۱/۰۹ | (-۱/۹۶، ۲/۳۳) | ۰/۸۶۸ |

مطالعه فعلی با هدف بررسی ارتباط بین هوش هیجانی و عملکرد تحصیلی در دانشجویان دندانپزشکی در دانشگاه علوم پزشکی مازندران در سال ۱۴۰۳ پرداخت و نشان داد که میانگین نمره هوش هیجانی در افرادی که عملکرد تحصیلی خوبی داشتند، بالاتر از افراد با عملکرد تحصیلی متوسط بود، اگرچه که این یافته از نظر آماری معنی‌دار نشد. مطالعه Partido و همکاران به بررسی ارتباط بین هوش هیجانی و عملکرد آکادمیک در دانشجویان دندانپزشکی پرداخت و نشان داد که سطح هوش هیجانی بالاتر منجر به عملکرد آکادمیک بهتر می‌شود(۱۱). در مقابل، پژوهش Ishak و همکاران ارتباط معنی‌داری میان هوش هیجانی و تطابق آکادمیک و اجتماعی در میان دانشجویان سال اول دانشگاه پیدا نکرد(۱۲). تفاوت موجود می تواند به دلیل تفاوت در تعداد نمونه مطالعات باشد.

طی این مطالعه، اگر چه نمره هوش هیجانی در مردان بالاتر بود اما این فاکتور بین زنان و مردان تفاوت معنی داری نداشت. این یافته مطابق با پژوهش Birks و همکاران است که دریافت هوش هیجانی با جنسیت افراد ارتباط معنی داری ندارد(۱۳). با این وجود، پژوهش Saddki و همکاران نشان داد که دانشجویان دندانپزشکی خانم میزان هوش هیجانی بالاتری نسبت به آقایان مورد مطالعه داشتند(۱۴). تأثیر عوامل اجتماعی و جمعیت شناختی بر هوش هیجانی ممکن است این یافته های متناقض را توضیح دهد.

یکی دیگر از یافته های مطالعه فعلی، اختلاف بین سال ورود به دانشگاه و میزان هوش هیجانی بود که نشان داد دانشجویان ورودی سال ۹۸ نسبت به دو ورودی بعد از خود، میزان هوش هیجانی پایین‌تری داشتند. این می‌تواند نشان دهنده تغییرات در شیوه‌های آموزشی، طراحی کوریکولوم، و یا حتی عوامل اجتماعی- فرهنگی باشد که بر تجربیات دانشجویان در گروه های مختلف تأثیر می گذارد. تحقیق Qualter و همکاران پیشنهاد می‌کند که محیط‌های آموزشی نقش مهمی در شکل‌گیری هوش هیجانی دارند و تغییرات در روش‌های تدریس یا تفاوت فرهنگی- اجتماعی می‌تواند دخیل باشد(۱۵).

در پژوهش فعلی، بین سن افراد و میزان هوش هیجانی ارتباط معنی‌داری یافت نشد. هم راستا با این پژوهش، مطالعه Nasir و همکاران نیز ارتباط معنی داری بین سن و هوش هیجانی نیافت(۱۶). برخلاف این یافته ها، پژوهش Ishak و همکاران نشان داد میزان هوش هیجانی در دانشجویان با سن بیش‌تر، بالاتر

[ Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2026-11-24 ]

بود(۱۲). قابل به ذکر است که مطالعه Ishak و همکاران تنها بر روی دانشجویان سال اول دانشگاه کار کرده بود و ممکن است به دلیل عدم تطابق دانشجویان با محیط جدید، نتایج قابل اتکا نباشد.

در حالی که این مطالعه بینش‌های ارزشمندی ارائه می‌دهد، دارای محدودیت‌هایی نیز می‌باشد. ماهیت مقطعی و هم‌چنین استفاده از معیارهای خود گزارش شده، که ممکن است باعث ایجاد سوگیری شود، از محدودیت‌های مطالعه فعلی می‌باشند. مطالعات آینده می‌توانند به اجرا و ارزیابی برنامه‌های آموزشی هوش هیجانی برای تعیین اثربخشی آن‌ها در افزایش هوش هیجانی و عملکرد تحصیلی بپردازند. علاوه بر این، می‌توان نقش سایر متغیرها از جمله تأثیر عوامل فرهنگی را بر هوش هیجانی در بین دانشجویان دندانپزشکی در مناطق مختلف کشور بررسی کرد.

این مطالعه نشان داد که علاقه به رشته تحصیلی به عنوان یک عامل پیش‌بینی کننده قوی برای سطح هوش هیجانی بالاتر عمل می‌کند. این یافته نشان می‌دهد انگیزه درونی و علاقه فردی می‌تواند بستر تقویت‌کننده‌ای برای رشد قابلیت‌های عاطفی-اجتماعی باشد.

## سپاسگزاری

مقاله حاضر مستخرج از پایان نامه دکتری خانم سیده مریم خادمی با شماره طرح ۲۰۲۷۱ می‌باشد. از همکاری معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی مازندران در حمایت از این طرح تشکر می‌گردد.

## References

1. Kumar A, Puranik MP, Sowmya KR. Association Between Dental Students' Emotional Intelligence and Academic Performance: A Study at Six Dental Colleges in India. J Dent Educ 2016;80(5):526-532. PMID: 27139203.
2. Abdollahpour I, Nedjat S, Besharat MA, Hosseini B, Salimi Y. Emotional Intelligence: A Comparison between Medical and Non-Medical Students. Iran J Public Health 2016; 45(2): 214-222. PMID: 27114986.
3. Jahan SS, Nerali JT, Parsa AD, Kabir R. Exploring the Association between Emotional Intelligence and Academic Performance and Stress Factors among Dental Students: A Scoping Review. Dent J (Basel) 2022;10 (4): 67-85. PMID: 35448061.
4. Suleman Q, Hussain I, Syed MA, Parveen R, Lodhi IS, Mahmood Z. Association between emotional intelligence and academic success among undergraduates: A cross-sectional study in KUST, Pakistan. PLoS One 2019; 14(7): e0219468. PMID: 31291333.
5. Hemwati N B, Ritu B. The Concept of Academic Achievements. International Journal of Education and Science Research Review 2014; 1(6): 93-94.
6. Pishghadam R, Faribi M, Kolahi Ahari M, Shadloo F, Gholami MJ, Shayesteh S. Intelligence, emotional intelligence, and emo-sensory intelligence: Which one is a better predictor of university students' academic success? Front Psychol 2022; 13:995988. PMID: 36106040.
7. Abu Alkhayr L, Alshaikh R, Alghamdi L, Alshaikh A, Somaa F, Bokhari FA. Is emotional intelligence linked with academic achievement? The first TEIQue-SF study in a sample of Saudi medical

[ Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2026-11-24 ]

rehabilitation students. Ann Med Surg (Lond) 2022;78:103726. PMID: 35600175.

8. Bitar A, Amnelius L, Kristoffersson E, Boman J. Emotional intelligence among medical students in Sweden - a questionnaire study. BMC Med Educ 2023; 23(1): 603. PMID: 37620811.
9. Khadivi A, Madadinia R, Hazratian T. Investigating the relationship between emotional intelligence and academic performance of graduate students of tabriz university of medical sciences. Journal Of Psychological Science 2021; 20(99): 405-412.(persian).
10. Nejati R, Meshkat M. The Reliability and Validity of Bar-On's Emotional Quotient Inventory for Iranian English Language Learners. Journal of Foreign Language Research 2016; 6(1): 131-154. (persian).
11. Partido BB, Stafford R. Association between emotional intelligence and academic performance among dental hygiene students. J Dent Educ 2018;82(9):974-979. PMID: 30173194.
12. Ishak NA, Jdaitawi M, Ibrahim YS, Mustafa F. Moderating effect of gender and age on the relationship between emotional intelligence with social and academic adjustment among first year university students. Int J Psychol Stud 2011; 3(1): 78-89.
13. Birks Y, McKendree J, Watt I. Emotional intelligence and perceived stress in healthcare students: a multi-institutional, multi-professional survey. BMC Med Educ 2009; 9:61. PMID: 19761603.
14. Saddki N, Sukerman N, Mohamad D. Association between emotional intelligence and perceived stress in undergraduate dental students. The Malaysian journal of medical sciences: MJMS 2017; 24(1): 59-68. PMID: 28381929
15. Qualter P, Gallagher M. Emotional Intelligence and Ageing In: An Introduction to Emotional Intelligence .PoolDL, Qualter P , editors. John Wiley & Sons Ltd ;2018.p.184.
16. Nasir M, Masrur R. An exploration of emotional intelligence of the students of IIUI in relation to gender, age and academic achievement. Bull Educ Res 2010; 32 (1):37-51.

[ Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2026-11-24 ]